

Θέατρον Κυβέλης (Πανελληνιον): «Τζοκόντα», τραγωδία εἰς 4 πράξεις τοῦ Γαβριήλ Δαννούντιο, κατὰ μετάφρασιν Ν. Ποριώτη. «Τὸ Χελιδόνι», δράμα εἰς πράξεις 3 ὑπὸ Παύλου Νιρβάνα. «Ἰωάννης Κωλέττης», κωμωδία-ἐπιθεώρησις τοῦ 1835, εἰς πράξεις 3, ὑπὸ Πῶλ Ἀρκάς.—Νέα Σκηγή: «Τὰ Νέα Παναθήναια», ἐπιθεώρησις εἰς πράξεις 3 μετ' ᾠμάτων, ὑπὸ Χ. Ἀννίνου καὶ Γ. Τσοκοπούλου.—Θέατρον Συντάγματος: «Οἱ Πετροχάρηδες», δράμα εἰς πράξεις 3, ὑπὸ Σ. Χαρή. «Ἡ Πρωθυπουργίνα ἢ αἱ Ἀθήναι μετὰ 100 ἔτη», κωμωδία εἰς πράξεις 3, ὑπὸ Τίμον Μωραϊτίνην. «Κινηματογράφος», ἐπιθεώρησις μετ' ᾠμάτων εἰς πράξεις 3, ὑπὸ Πῶλ Ἀρκάς.

Ἡ «Τζοκόντα» δὲν εἶνε ἀπλῶς ἔργον μὲ θαυμάσιον ποιητικὸν διάλογον, ἀπὸ τὰ δαντελλοειδῆ ἐκεῖνα, τὰ χρυσοῦφανα καὶ μαργαριτοστόλιστα, τὰ στιλπνά καὶ σελαγιζόντα μέχρις ἀποθαμβώσεως, εἰς τὰ ὁποῖα, ἅμα τὰ πτωχὰ μάτια μας συνειθίσουν καὶ αὐτὸν τὸν σελαγιισμόν, δὲν ἔχουν πλέον νὰ ἴδουν σχεδὸν τίποτε. Ἄλλ' εἶνε δράμα, ἀληθῆς τραγωδία, τόσο εἰς τὸ βάθος ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀφοῦ, ὡς γνωστόν, κανὲν ἄλλο ἔργον τοῦ Δαννούντιο δὲν παρουσιάζει τόσο σκηνηκᾶς ἀρετὰς καὶ κανὲν ἄλλο δὲν ἐθριάμβευσεν εἰς τὸ θέατρον, μετὰ ἢ ἄνευ τῆς Δοῦξε, ὅσον ἡ «Τζοκόντα». Αὐτὴ ἡ Συλβία Σεττάλα, ἡ δύσεως, ἡ ὁποία

εἰς τὸν ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα τῆς ἐπικρατήσεως ἀπέναντι μιᾶς μοιραίας ἀντιζήλου, νικᾶται καὶ ἀποσύρεται αἰμοσταγῆς καὶ ἀκρωτηριασμένη, χάνουσα καὶ τὰ δύο τῆς χέρια, ὡς ἂν εἶχε δοκιμάσῃ νὰ κρατήσῃ μετὰ αὐτὰ τὸ βαρὺ καὶ τὸ ἀκράτητον, τὸ ὁποῖον τῆς τὰ συνέτριψε, — ἡ γυναῖκα αὐτὴ εἶνε τῶντι ὑπερτραγικῆ καὶ ἐνθυμίζει ἡρωίδα ἀρχαίας τραγωδίας. Ὁ Οἰδίπους, ἐμφανιζόμενος τυφλός, δὲν κινεῖ τόσο τὸν οἶκτον, ὅσον ἡ Συλβία Σεττάλα ὅταν ἐμφανίζεται εἰς τὴν τετάρτην πράξιν, ὡς πηγὸν μὲ κομμένας πτέρυγας, κρῦπτουσα ὑπὸ τὰς πτυχὰς πενθίμου μανδύου τὴν συμφορὰν τῆς, καὶ ἀνοιγμένη τὸ θαλάσσιον δῶρον πού τῆς προσφέρει ἡ Σειρηνούλα, διότι δὲν εἴμπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ, ὅπως ἀργότερα δὲν εἴμπορεῖ νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν μικρὰν Μπεάτα τῆς! Εἰς αὐτὴν τὴν πράξιν προσιάντων ἡ Κυβέλη εὗρεν ἐκφράσεις, τόνους καὶ στάσεις ἀληθῶς σπαρακτικὰς. Ποτέ μου δὲν εἶδα ἀληθινώτερον ἄλγος ζωγραφισμένον εἰς τὸ πρόσωπον ἡθοποιού, κ' ἐνόμιζα πραγματικῶς ὅτι ἂν ἀπεσύρετο ὁ σκοτεινὸς ἐκεῖνος μανδύας, θὰ ἔβλεπα ἀπὸ κάτω, ἀντὶ χειρῶν, δύο οἰκτρόα λείψανα. Κάτι ὀδυνηρὸν ἀπεριγράφτως καὶ τόσο, ὥστε εἰς τὴν δευτέραν παράστασιν, δὲν ἠμπόρεσα νὰ ἴδῶ τὴν πράξιν αὐτὴν μέχρι τέλους. Ἀλλὰ καὶ ἡ μεγάλη σκηγή τῆς γ' πράξεως μεταξύ τῶν δύο ἀντιζήλων γυναικῶν, εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Κυβέλης εὗρεν ἔξοχον ἐρμηνεύτριαν. Εἰς τοὺς ὀργίλους μάλιστα καὶ ἀγωνιόδεις τῆς τόνους, εἶχεν ἓνα crescendo μοναδικῆς ἀληθείας καὶ δυνάμεως. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰς τὴν πρώτην παράστασιν ἡ σκηγή αὐτὴ δὲν ἀπεδόθη τόσο καλά, ἐπειδὴ οἱ ἡθοποιοί, φοβηθέντες μήπως δὲν ἀκούσῃ τὸ ἀκροατήριον, ἤρχισαν τὰς φωνὰς ἐξ ἀρχῆς κ' ἐβγήκαν ἀπὸ τὸν τόνον ἄλλ' εἰς τὴν δευτέραν ἤτο κάτι τι τέλειον. Ἐν γένει ὁ ρόλος τῆς Συλβίας ὑπῆρξε θρίαμβος διὰ τὴν Κυβέλην καὶ ἀπέδειξεν ὅτι τὸ σπάνιον τάλαντόν τῆς ἰσχυροποιεῖται σταθερῶς μὲ τὴν πείραν καὶ τὴν ἡλικίαν, μεθ' ὅλας τὰς μικρὰς διαλείψεις τὰς ὁποίας, ἀπὸ ἔξωτερικὰ καὶ καιρικὰ πάντοτε αἰτία, παρουσίασε τυχὸν ἐκάστοτε. Ἐκ τῶν ἄλλων ἡθοποιῶν, ὅσοι ἔλαβαν μέρος εἰς τὴν ἁρμονικὴν παράστασιν τῆς «Τζοκόντας», πρέπει νὰναφέρωμεν ἰδιαιτέρως τὸν Παπαγεωργίου, τὸν ποιητὴν ἡθοποιόν, ὁ ὁποῖος παίζει μετὰ τόσῃ ἀγάπῃ καὶ μετὰ τόσο ἐνθουσιασμόν τὰ ὄρατα ἔργα ὡς νὰ ἦσαν ἰδικὰ του, — μολονότι ἡ μεγάλη συγκίνησις πού τοῦ προξενοῦν αἱ ποιητικαὶ φράσεις, ἐνῶ τὰς ἀπαγγέλλει, κάποτε τὸν παρασύρουν, — καὶ τὸν κ. Μαρίκον, ὁ ὁποῖος, μὲ τὴν μεταμορφωτικὴν δύναμιν πού ἔχει καὶ μετὰ τὴν γλυκεῖαν του γαλήνην, ἤτο τῶντι ἐνδεδειγμένος διὰ τὸν ρόλον τοῦ Κοσμᾶ Δάλβου.

Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Ποριώτη ἐκρίθη ποικιλοτρόπως. Φιλολογικῶς ἐξεταζομένη, εἶνε κατ' ἐμὲ ἡ ὄραιότερα μετάφρασις τοῦ ἀκριβολόγου καὶ εὐσυνειδήτου τούτου μεταφραστοῦ. Μετὰ τὴν πλοῦτον λεξιλογίαν καὶ μετὰ ἀξίειπαινον ὁμολογουμένως κόπον, ὁ κ. Ποριώτης κατάρθωσε νὰ παρουσιάσῃ ἐν ἔργον γλωσσικῶς ὁμοιόμορφον, μὲ *χαρακτήρα*. Ἀλλὰ γεννᾶται ἀμέσως τὸ αἰώνιον ζήτημα: Ἡ ὁμοιομορφία, εἴτε τὴν καθαρῶσαν γράφῃ κανεῖς, εἴτε τὴν δημοτικὴν, εἶνε ἀναγκαῖα; καὶ εἶνε ἀκόμη ἀνεκτὴ ὑπὸ τοῦ γλωσσικοῦ αἰσθηματος τῶν περισσοτέρων, διὰ τοὺς ὁποίους βεβαίως προωρίζετο ἡ μετάφρασις τῆς «Τζοκόντας»; Ἡ ἀγανάκτησις, ἡ ὁποία κατέλαβε τὸ κοινόν, ἀκοῦον πρόσωπα συγχρόνου δράματος, — ἓνα γλύπτην, τὴν γυναῖκα του, τὴν ἐρωμένην του, τὸν φίλον του, — νὰ ὁμιλοῦν ὡς μεσαιωνικοὶ ἥρωες (διότι ὁ *χαρακτήρ* ἐν γένει τῆς μεταφράσεως μᾶς ἐφάνη μεσαιωνικός), ἀπαντᾷ εἰς τὸ τελευταῖον ἐρώτημα *ὄχι*. Ἀλλ' *ὄχι* ἐπίσης θάπαντήσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ πρῶτον, ἀκριβῶς ἐξ αἰτίας τοῦ δευτέρου. Ὁ κ. Ποριώτης, γλωσσικῶς, εὕρισκεται εἰς τὴν πλάνην. Γλῶσσα πού δὲν ἔχει πολλὴν σχέσιν μετὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν, δὲν ἐπιτρέπεται δι' *οὐδὲνα λόγον* εἰς τὸ θέατρον καὶ εἰς ἔργον συγχρόνου ζωῆς. Ἐχει μέσα τῆς τὸ ψεῦδος, καὶ τὸ ψεῦδος, ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν ἢ ὁμοιομορφίαν, δὲν εἴμπορεῖ νὰ σταθῇ πούθεν. Διὰ τοῦτο ἡ «Τζοκόντα» ἐπαίχθη μόνον δύο φορές, ἐνῶ διαφορετικὰ ἠμποροῦσε νὰ παιχθῇ δέκα.